

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9CdoPr/9/2025
Identifikačné číslo spisu:	6122417208
Dátum vydania rozhodnutia:	25.02.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:6122417208.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Holíča a členov senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a JUDr. Radoslava Svitanu, PhD., v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti NIGOL STK s. r. o., Banská Bystrica, Zvolenská cesta 85/A, IČO: 36 720 925, zastúpenej advokátom Mgr. Andrejom Durajom, Banská Bystrica, Zvolenská cesta 85/A, proti žalovanej X. K., narodennej X. I. XXXX, J. J., O. Q. č. XXXXX/XA, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária JUDr. Ingrida Linkešová, s. r. o., Banská Bystrica, Kovačická ulica 15075/4, IČO: 52 521 737, o zaplatenie 3 059,58 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 11Cpr/1/2023, predtým vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 16Cpr/1/2022, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. júna 2024 sp. zn. 11CoPr/1/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaná má proti žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. mája 2023 č.k. 16Cpr/1/2022-137 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa voči žalovanej domáhala úhrady časti nákladov vynaložených na prehlbenie kvalifikácie žalovanej. Žalovanej priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Vychádzal zo zistenia, že žalovaná vykonávala pre žalobkyňu prácu administratívneho pracovníka od 7. júna 2019 na základe dohody o pracovnej činnosti. Následne bola u žalobkyne v pracovnom pomere od 14. septembra 2020 na neurčito na základe pracovnej zmluvy z 31. augusta 2020 s dojednaným druhom práce administratívny zamestnanec stanice technickej a emisnej kontroly a od 1. júna 2021 na základe dodatku č. 4 k pracovnej zmluve s dojednaným druhom práce kontrolný technik stanice technickej a emisnej kontroly. Žalobkyňa žalovanej dohodou v zmysle § 155 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZP“) z 1. septembra 2020 umožnila prehlbiť si kvalifikáciu za účelom získania oprávnenia na vykonávanie technickej kontroly

špecifikovaných vozidiel a žalovaná sa zaviazala zotrvať v pracovnom pomere u žalobkyne po dobu piatich rokov od získania osvedčenia kontrolného technika na vykonávanie technickej kontroly špecifikovaných vozidiel, t.j. od 14. decembra 2020 a pre prípad porušenia tejto povinnosti zaplatiť žalobkyni náklady spojené s prehlbovaním kvalifikácie. Pracovný pomer žalovanej u žalobkyne skončil 31. mája 2022 na základe výpovede zo strany žalovanej.

1.2. Súd prvej inštancie považoval dohodu o prehlbovaní kvalifikácie za platnú, dospel však k záveru, že je potrebné rozlišovať náklady vynaložené pred a po uzavretí dohody podľa § 155 ZP. Žalobkyňa nepreukázala, že by tvrdené náklady, ktorých náhradu si v konaní uplatňuje, boli vynaložené až po uzavretí dohody, resp. že boli skutočne vynaložené na prehlbovanie kvalifikácie žalovanej. Posúdiac vec po právnej stránke podľa § 155 ZP zdôraznil, že zahrnutie už vynaložených nákladov by bolo neprípustným obchádzaním zákona. Výdavky za obdobie pred uzavretím dohody je nutné považovať za dobrovoľné, preto v ich súvislosti zamestnancovi nevzniká žiadna povinnosť, žalovaná ich nemohla ani len uznať pre rozpor s dobrými mravmi (§ 15 ZP). Súd preto žalobkyni nepriznal uplatnenú pomernú časť uplatnenej sumy vynaloženej od 1. júla 2019 do 12. augusta 2020 a pokiaľ ide o náklady za obdobie po uzavretí dohody, tieto súd žalobkyni nepriznal, lebo nebolo preukázané, že boli vynaložené v prospech žalovanej.

1.3. Na základe uvedeného súd prvej inštancie žalobu v celom rozsahu zamietol. Vzhľadom na skutkové zistenia nepovažoval za potrebné vypočítať ako svedkov zamestnancov žalobkyne ani jej konateľa. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V dôsledku zmeny kauzálnej príslušnosti okresných súdov v individuálnych pracovnoprávných sporoch v zmysle zákona č. 150/2022 Z. z. v znení zákona č. 398/2023 Z. z., ktorým sa mení Civilný sporový poriadok s účinnosťou od 1. júna 2023 bola vec po vydaní rozhodnutia súdu prvej inštancie postúpená podľa § 24 písm. c), § 40 a § 43 ods. 1 CSP Okresnému súdu Banská Bystrica.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 27. júna 2024 sp. zn. 11CoPr/1/2024 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Žalovanej priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti rozhodnutia a k odvolacím námietkam (§ 387 ods. 1, 2 CSP) uviedol, že súd prvej inštancie dôsledne a preskúmateľne rozlišoval medzi pojmami tvrdené náklady a preukázané náklady na prehlbovanie kvalifikácie žalovanej, vychádzajúc z podstaty procesnej povinnosti strany sporu preukázať tvrdené skutočnosti. Súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu vec správne právne posúdil, keď dospel k záveru, že náhradu nákladov vynaložených žalobkyňou na prehlbovanie kvalifikácie žalovanej pred uzavretím dohody podľa § 155 ZP nemožno žalobkyni priznať, pretože záväzok zamestnanca zotrvať v pracovnom pomere u zamestnávateľa možno v zmysle predmetného ustanovenia viazať len na náklady vynaložené po uzavretí dohody. Odkázal na znenie čl. II bodu 7 dohody uzavretej medzi sporovými stranami, z ktorej vyplýva záväzok zamestnávateľa poskytovať zamestnancovi pracovné voľno, náhradu mzdy a ďalších vopred odsúhlasených nákladov spojených s prehlbovaním kvalifikácie zamestnanca. Zdôraznil, že zmyslom a účelom dohody o zvýšení (prehlbení) kvalifikácie je úprava vzťahov s tým súvisiacich do budúcnosti, nie spätne, ako sa nesprávne domnieva žalobkyňa. Záverom dodal, že súd prvej inštancie nepochybil, keď nevykonal ako dôkaz žalobkyňou navrhovaný výsluch svedkov k vynaloženým nákladom na prehlbovanie kvalifikácie žalovanej, lebo žalobkyňa mala možnosť preukázať tvrdené skutočnosti predložením listinných dôkazov. Z týchto dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, a aby žalobkyni priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %. Alternatívne dovolaciemu súdu navrhla, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie a prizná žalobkyni nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, ako aj trov odvolacieho a dovolacieho konania.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces a prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP oprela

žalobkyňa o tvrdenie, že rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne a jeho odôvodnenie je nedostatočné. Zotrvala v presvedčení, že platná právna úprava nepodmieňuje vznik nároku na náhradu pomernej časti nákladov vynaložených na prehlbovanie kvalifikácie zamestnanca v prípade nezotrvania zamestnanca v pracovnom pomere vynaložením týchto nákladov len po uzavretí dohody v zmysle § 155 ZP. Odvolací súd len zopakoval argumentáciu súdu prvej inštancie, svoje vlastné úvahy vôbec nezdôvodnil a opomenul sa vyjadriť k námietke žalobkyne ohľadom posúdenia uplatneného nároku žalobkyne z titulu bezdôvodného obohatenia.

3.2. K dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia a k prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobkyňa v dovolaní uviedla, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku vzniku nároku zamestnávateľa na náhradu pomernej časti nákladov vynaložených na zvýšenie kvalifikácie zamestnanca a dospel k nesprávnemu záveru, že tento vzniká len v prípade ich vynaloženia zamestnávateľom po uzatvorení dohody podľa § 155 ZP. Podľa žalobkyne podmienkou vzniku uplatneného nároku je len preukázanie úhrady týchto nákladov zamestnávateľom a porušenie povinnosti zamestnanca zotrvať v pracovnom pomere po dohodnutý čas, čo bolo v konaní preukázané. Žalovaná v čase podpisu dohody mala vedomosť o konkrétnej výške už vynaložených nákladov na prehlbenie jej kvalifikácie, ako aj presnej sume, ktorú bude musieť zamestnávateľovi nahradiť v prípade porušenia povinnosti zotrvať v pracovnom pomere, pričom uzavretím dohody s ním dobrovoľne vyjadrila súhlas. Právny názor odvolacieho súdu nepomerne chráni zamestnanca, ktorý dosiahol zvýšenie kvalifikácie len vďaka nákladom vynaloženým zamestnávateľom, pričom následne sám porušil svoju povinnosť zotrvať v pracovnom pomere počas dohodnutej doby. V závere vyjadrila presvedčenie, že právne posúdenie veci odvolacím súdom nezohľadňuje špecifiká pracovných pomerov, pri ktorých musí zamestnanec pred uzatvorením pracovného pomeru absolvovať vzdelávanie zamerané na získanie oprávnenia potrebného na vykonávanie pracovnej pozície u zamestnávateľa, na absolvovaní ktorých má zamestnávateľ záujem. Z uvedeného dôvodu bolo namieste posúdiť uplatnený nárok aj z hľadiska ustanovení o bezdôvodnom obohatení.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol resp. zamietol, a aby žalovanej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Žalobkyňa nepreukázala naplnenie dovolacích dôvodov. Odvolací súd jasne uviedol, že vznik nároku zamestnávateľa na úhradu pomernej časti nákladov vynaložených na zvýšenie kvalifikácie zamestnanca je podmienený vynaložením týchto nákladov po uzavretí dohody o zvýšení kvalifikácie. Uvedené je v súlade s účelom tohto ustanovenia, ktorým je motivovať zamestnávateľa k investíciám do vzdelávania zamestnancov s garanciou ich zotrvania v pracovnom pomere. Ak by boli náklady vynaložené pred uzavretím dohody, ide o dobrovoľné náklady zamestnávateľa, na ktoré sa ust. § 155 ZP nevzťahuje. Žalovaná vyjadrila súhlas s právnymi závermi odvolacieho súdu, že dohoda o zvyšovaní kvalifikácie má predchádzať vynaloženiu nákladov, aby bol zamestnanec riadne informovaný a mohol prijať zodpovedný záväzok.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), po preskúmaní zákonom predpísaných náležitostí dovolania (§ 428 CSP) a splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania, dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je síce v časti prípustné, ale vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP] nedôvodné a vo zvyšnej časti je potrebné ho ako neprípustné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a

slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Žalobkyňa vyvodzovala prípustnosť podaného dovolania v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

12.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

12.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká tak zákonnému, ako aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. Dovolateľka porušenie práva na spravodlivý proces oprela o tvrdenie, že rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne, nedostatočne odôvodnené a nepredvídateľné.

14. V prvom rade treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k žalobkyňou namietanej procesnej vade; túto v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

15. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky

poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

16. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je i právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07).

17. Podľa ústavného súdu, zjavná neodôvodnenosť (arbitrárnosť) rozhodnutia všeobecného súdu je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky či absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

18. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, stotožniac sa s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Treba mať na pamäti, že potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu vytvára s potvrdzovaným rozhodnutím súdu prvej inštancie organickú (kompletizujúcu) jednotu, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (porov. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09).

19. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za nedostatočne odôvodnené resp. arbitrárne. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu.

20. Argumentácia odvolacieho súdu v odôvodnení napadnutého rozhodnutia je koherentná a dostatočne podporuje súdmi prijaté závery. V odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku sa odvolací súd neobmedzil len na konštatovanie správnosti dôvodov rozsudku súdu prvej inštancie, vyjadril sa aj k nosnej odvolacej argumentácii žalobkyne (uplatnenej aj v dovolaní) a z odôvodnenia jednoznačne a zrozumiteľne vyplývajú úvahy odvolacieho súdu, ktorými sa pri rozhodovaní vo veci riadil. Dovolací súd sa preto nestotožnil s námietkou dovolateľky o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu.

21. Odvolací súd po zrekapitulovaní zisteného skutkového stavu súdom prvej inštancie v relevantnej časti ustálil, že uplatnené odvolacie námietky nepovažoval za dôvodné. V danom prípade bol pre rozhodnutie vo veci samej podstatný záver, že zamestnávateľ nemá nárok na náhradu nákladov vynaložených na prehlbovanie kvalifikácie zamestnanca pred uzavretím dohody podľa § 155 ZP, a to ani vtedy, ak zamestnanec nezotrvá v pracovnom pomere po dohodnutý čas, pretože tento záväzok sa môže viazať len na náklady vynaložené po uzavretí kvalifikačnej dohody. Vychádzajúc z tejto premisy zhodne so súdom prvej inštancie, viazaný ním zisteným skutkovým stavom, dospel k záveru, že žalobkyňou uplatnené náklady vo výške 3 853,60 eura vynaložené v období od 1. júla 2019 do 12. augusta 2020, t.j. pred dňom uzavretia dohody v zmysle § 155 ZP nemožno priznať, a pokiaľ šlo o ďalšie uplatnené náklady, žalobkyňa nepreukázala, že boli skutočne vynaložené v prospech žalovanej.

22. Je zrejmé, že odvolací súd za rozhodujúce z hľadiska posúdenia nároku zamestnávateľa na náhradu pomernej časti nákladov vynaložených na prehlbenie kvalifikácie zamestnanca v zmysle § 155 ZP považoval preukázanie úhrady nákladov zamestnávateľom po uzavretí dohody podľa § 155 ZP v priamej súvislosti s prehlbovaním kvalifikácie zamestnanca, ktorý nezotrval v pracovnom pomere po dohodnutú dobu. Svoje úvahy zrozumiteľne previazal so základnými teoretickými východiskami vzájomnej ochrany strán dohody o zvýšení kvalifikácie, ako aj zmyslu a účelu tohto inštitútu pracovného práva; v tomto

smere mu nemožno vyčítať, že pri (samotnou žalobkyňou tvrdenej) absencii ustálenej rozhodovacej praxe vychádzal i z názorov odbornej právnickej spisby. Odvolaciemu súdu tiež nemožno vyčítať, že sa nevysporiadal s otázkou posúdenia uplatneného nároku optikou možného nároku z bezdôvodného obohatenia; obsah spisu vedie dovolací súd k záveru, že odvolací súd nedostal možnosť reagovať na takúto argumentáciu žalobkyne, lebo žalobkyňa túto skutočnosť v odvolaní ani len nenamietala.

23. Dovolaciemu súdu preto z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva nedostatočnosť, nezrozumiteľnosť alebo nepresvedčivosť, ani absencia skutkových či právnych záverov, majúcich pre vec podstatný význam, ani závery, ktoré by popierali pravidlá formálnej a právnej logiky alebo taká aplikácia ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil respektíve že pri rozhodovaní nezohľadnil odvoláciu argumentáciu dovolateľky.

24. Odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizovateľné základné právo strany sporu na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

25. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok. Preto skutočnosť, že žalobkyňa s názormi súdov oboch inštancií nesúhlasí, sama o sebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti súdnych rozhodnutí, ktoré spolu tvoria celok. Iba skutočnosť, že dovolateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia súdu (napr. I. ÚS 188/06).

26. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalobkyne v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

27. Keďže konanie vadou podľa § 420 písm. f) CSP postihnuté nebolo, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska žalobkyňou namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

28. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

29. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

30. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava odvolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania. Žalobkyňa, namietajúc, že

rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

31. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí).

32. Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 CSP, má viazanosť odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP.

33. Žalobkyňa za právnu otázku, od vyriešenia ktorej v danom prípade záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, označila otázku posudzovania nároku na náhradu pomernej časti nákladov vynaložených na prehlbenie kvalifikácie zamestnanca pred uzavretím dohody v zmysle § 155 ZP, ak zamestnanec nezotrvá v pracovnom pomere po dohodnutý čas. Skúmaním podmienok prípustnosti dovolania dovolací súd dospel k záveru, že ide o otázku relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Rozhodnutie odvolacieho súdu totiž skutočne záviselo od dovolateľkou vymedzenej právnej otázky, keď nižšie súdy dospeli zhodne k záveru, že záväzok zamestnanca zotrvať v pracovnom pomere u zamestnávateľa možno v zmysle predmetného ustanovenia viazať len na náklady vynaložené po uzavretí kvalifikačnej dohody. Po zistení, že podmienky prípustnosti dovolania sú splnené, dovolací súd preto pristúpil k skúmaniu, či podané dovolanie je aj dôvodné, t. j. či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v predmetnej právnej otázke.

34. Dohoda v zmysle § 155 ZP je právnou formou zabezpečenia stabilizácie zamestnancov, ktorí si zvyšujú/prehlbujú kvalifikáciu. Okrem stabilizačnej plní i ochrannú a úhradovú funkciu. Kvalifikačná funkcia spočíva v záväzku zamestnávateľa umožniť zamestnancovi získanie, resp. zvýšenie kvalifikácie. Úhradová a stabilizačná funkcia zas v povinnosti zamestnanca uhradiť zamestnávateľovi náklady, ktoré vynaložil na jeho kvalifikačný proces za predpokladu, že nesplní svoj zmluvný záväzok zotrvať u zamestnávateľa v pracovnom pomere dohodnutý čas (BARANCOVÁ, H. a kol. Zákoník práce. Komentár. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2019, 1225-1226 s.).

35. Zamestnávateľ môže podľa § 155 ZP so zamestnancom uzatvoriť dohodu, ktorou sa zaväzuje umožniť zamestnancovi zvýšenie resp. prehlbenie kvalifikácie a za tým účelom mu poskytnúť pracovné voľno, náhradu mzdy a náhradu ďalších nákladov spojených so štúdiom. Zamestnanec sa, naopak, zaväzuje zotrvať v pracovnom pomere u zamestnávateľa určitý dohodnutý čas po skončení štúdia alebo mu uhradiť náklady spojené so štúdiom, a to aj vtedy, ak zamestnanec skončí pracovný pomer pred skončením štúdia. Dohoda musí byť uzavretá písomne, inak je neplatná.

36. Uzavretím dohody sa zamestnávateľ zaväzuje poskytovať zamestnancovi po dobu zvyšovania/prehlbovania kvalifikácie určité pracovné úľavy a hmotné zabezpečenie. Dohodu možno uzavrieť pred začatím „štúdia“ alebo kedykoľvek v jeho priebehu. Zmyslom a účelom dohody je upraviť vzájomné práva a povinnosti súvisiace so zvyšovaním či prehlbovaním kvalifikácie zamestnanca do budúcnosti, nie spätne do minulosti. Niet preto pochyb, že záväzok zamestnanca i zamestnávateľa môže smerovať len do budúcnosti. K týmto záverom možno dospieť gramatickým a logickým výkladom, ale tiež autentickou interpretáciou posudzovaného ustanovenia. Aj podľa dôvodovej správy k § 155 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákoník práce sa totiž poskytovanie pracovného voľna, náhrady mzdy a ďalších nákladov spojených so štúdiom odvíja až z uzavretia dohody o zvyšovaní kvalifikácie, ktorá je právnou formou stabilizácie zamestnancov. Preto aj pokiaľ ide o vrátenie (pomernej časti) vynaložených

nákladov, možno medzi ne zahrnúť len náklady vynaložené na kvalifikáciu zamestnanca po uzavretí dohody v zmysle § 155 ZP (obdobne napr. GÁŠPAROVÁ, E.: Dohoda o zvýšení kvalifikácie uzatvorená podľa § 155 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, 2022, dostupné na portáli epi.sk).

37. Vzhľadom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dohodou podľa § 155 ZP je možné upraviť len vzájomné práva a povinnosti zamestnanca a zamestnávateľa v súvislosti so zvyšovaním resp. prehlbovaním kvalifikácie do budúcnosti. Záväzok zamestnanca uhradiť zamestnávateľovi pomernú časť nákladov vynaložených na jeho štúdium v prípade, ak nezotrvá v pracovnom pomere po dohodnutý čas, možno viazať len na náklady vynaložené po uzavretí dohody.

37.1. Zamestnávateľ je tým subjektom, od ktorého závisí, či so zamestnancom uzavrie kvalifikačnú dohodu za účelom stabilizácie zamestnanca v pracovnom pomere ako istej formy kompenzácie za to, že mu umožnil zvýšiť/prehlbiť si kvalifikáciu poskytnutím pracovného voľna, náhrady mzdy a náhrady ďalších s tým súvisiacich nákladov. Zamestnávateľ môže - princíp liberalizácie pracovnoprávneho zákonodarstva s tým ráta - umožniť zamestnancovi zvýšiť resp. prehlbiť si kvalifikáciu aj z dobrej vôle, bez toho, aby od neho požadoval akúkoľvek kompenzáciu. Ak zamestnávateľ má v úmysle „poistiť si“ svoju investíciu do vzdelania zamestnanca, je v jeho záujme, aby postupoval podľa § 155 ZP a uzavrel so zamestnancom kedykoľvek v priebehu trvania pracovnoprávneho vzťahu písomnú dohodu, v ktorej dostatočne určiteľným spôsobom vyjadří celkovú sumu nákladov určených na vzdelanie zamestnanca (k tomu aj R 7/1984). Dohoda nemôže slúžiť na zabezpečenie minulých „záväzkov“, naopak, pôsobí výlučne do budúcnosti. Akékoľvek stabilizačné dojednania strán sporu pred uzatvorením dohody, pokiaľ neboli urobené písomne, sú v tomto smere neplatné pre nedostatok formy (§ 17 ods. 2 ZP, § 155 ods. 1 ZP). Zamestnancovi nemôže byť na škodu, že s ním zamestnávateľ neuzavrel kvalifikačnú dohodu skôr. Nemožno uvažovať ani o nároku z bezdôvodného obohatenia (§ 222 ods. 2 ZP v spojení s § 1 ods. 4 ZP), lebo zamestnancovi nemôže byť na ujmu neplatnosť právneho úkonu, ak túto sám nespôsobil (§ 17 ods. 3 prvá veta ZP), v takých prípadoch má dokonca nárok na náhradu škody, ak mu bola v dôsledku neplatnosti právneho úkonu spôsobená. Ako správne uvažoval už odvolací súd, niet pochyb, že zamestnanec sa až uzavretím dohody dozvie, že náklady vynaložené zamestnávateľom na zvýšenie/prehlbenie jeho kvalifikácie bude povinný zamestnávateľovi vrátiť, ak nesplní svoj záväzok (vyplývajúci z tejto dohody) zotrvať u zamestnávateľa po určitú dohodnutú dobu.

38. V posudzovanom prípade súdy oboch inštancií zhodne vychádzali zo záveru, že náhradu nákladov vynaložených žalobkyňou na prehlbovanie kvalifikácie žalovanej pred uzavretím dohody podľa § 155 ZP nemožno žalobkyni priznať, pretože záväzok zamestnanca zotrvať v pracovnom pomere u zamestnávateľa možno v zmysle § 155 ZP viazať len na náklady vynaložené po uzavretí dohody. Ustálili, že pre posúdenie nároku zamestnávateľa na náhradu (pomernej časti) nákladov je potrebné, aby tento v konaní preukázal, že po uzatvorení dohody vynaložil na kvalifikáciu zamestnanca určité náklady, a že zamestnanec porušil svoj záväzok zotrvať v pracovnom pomere po dohodnutú dobu. Považovali za nesporné, že značná časť uplatnených nákladov bola vynaložená pred uzavretím kvalifikačnej dohody; vynaloženie nákladov na kvalifikáciu žalovanej po uzavretí dohody z vykonaného dokazovania nezistili, preto žalobkyňou uplatnený nárok v celom rozsahu posúdili ako nedôvodný.

39. Berúc do úvahy vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že podané dovolanie síce [v časti dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) v spojení s § 432 CSP] vyvolalo procesný účinok umožňujúci uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu, jeho výsledok ale vedie k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je dôvodné - právne posúdenie v dovolaní nastolenej právnej otázky odvolacím súdom (i súdom prvej inštancie) bolo správne. Keďže žalobkyňa dovolaním napadla vecne správny rozsudok odvolacieho súdu, dovolací súd jej dovolanie ako nedôvodne podané podľa § 448 CSP zamietol.

40. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol jej nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

41. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.